

Karl Olsen: Mit parti ser med stor velvilje på en lovgivning, der tilsikrer en udbygning af folkebibliotekerne. Disse er jo et af de vigtigste led i det almindelige folkeoplysende arbejde her i landet.

Når jeg i det følgende skal gøre et par kritiske bemærkninger, er disse ikke udtryk for en væsentlig afstandtagen fra den tanke, der er nedlagt i lovforslaget. Vi kunne under andre omstændigheder have hilst lovforslaget med stor glæde, men — og her kommer jeg til betænkelighederne — om det tidspunkt, som den højtærede minister har valgt til at fremsætte sit lovforslag, er heldigt valgt, vil kunne diskuteres. Det er et spørgsmål, om øjeblikket er inde til at forøge statens udgifter. Vi er selvfølgelig rede til i et udvalg at drøfte lovforslaget, men vi havde hellere set, at det var fremsat på et senere tidspunkt, på et tidspunkt, da samfundsøkonomien ikke ville være så belastet, som den unægteligt er for tiden, eller da vi i højere grad havde overblik over dens muligheder.

Dette lovforslag løser imidlertid kun en enkelt af de mange kulturelle opgaver, som trænger sig på. Jeg kunne ønske, at der engang af den højtærede undervisningsminister under en eller anden form blev fremlagt for dette høje ting en samlet oversigt over, hvilke rimelige og berettigede krav og ønsker den højtærede minister står overfor fra de forskellige grene, der sorterer under hans ministerium, og at han eventuelt kunne fremlægge en plan eller en skitse til en plan, en 5 eller 10 års plan, alt efter forholdene, til opgavernes løsning. Mit parti ville hilse noget sådant med stor tilfredshed, og vi ville i så fald yde vor meget virksomme medvirken til løsning af de opgaver, der meldte sig.

Dette lovforslag omfatter, som jeg sagde før, kun en enkelt blandt de mange opgaver, der trænger sig på. Vi vil gerne drøfte lovforslaget i et udvalg. Jeg vil ikke ved denne lejlighed gå i enkeltheder, men blot gøre en enkelt principiel betragtning gældende. Vi fra vort parti ser med stor betænkelighed på, at man gør oprettelsen af folkebiblioteker obligatorisk for kommunerne. Folkebiblioteksarbejdet er vokset frem til stor betydning, men er vokset frem ad frivillighedens vej, og det ville efter vor mening miste meget af sin oprindelig folkelige karakter ved nu, således som lovforslaget gør det, næsten at blive gjort til en etat.

Vi har altså vore betænkeligheder i forbindelse med lovforslaget, men vil selvfølgelig i udvalget medvirke til en drøftelse af de tanker, der er nedlagt i det.

Kristian Nygaard: Næst efter kirke og skole er det frie offentlige bibliotek den virksomste beforder af alt godt. Det moralske, åndelige og materielle gode, der udgår fra en omhyggelig udvalgt samling bøger, der står til alle menneskers frie afbenyttelse, kan ikke overvurderes. Intet samfund kan i længden bestå uden et bibliotek. Således udtalte en af Amerikas mest kendte sønner sig, adskillige år før Danmark fik sin første bibliotekslov.

Når man kender lidt til den stærke udvikling — og vi har i så henseende fået god besked fra ærede tidligere talere —, som har præget bibliotekssagens forskellige grene herhjemme, kan man vist godt være bekendt at undres over, at der ikke endnu er gået 30 år, siden den første bibliotekslov blev vedtaget her på rigsdagen. Men når det er gået så godt, som tallene tydeligt viser, må man vel huske på, at folkets læselyst indenfor store kredse var vakt, længe før den første bibliotekslov blev vedtaget i 1920. Kræfter af forskellig karakter, spredt udover landet, havde ofte ganske frivilligt og uden økonomisk godtgørelse medvirket hertil. Folke- og friskolens lærere gik her i spidsen. De fik oprettet sognebogsamlinger og læsekredse, og gennem oplæsning, fortælling og på anden måde var de med til at vække folkets læselyst, hvadenten det gjaldt fag- eller skønlitteratur. Men når de bøger, der nu læses af danske læsere hvert år, tælles i mange millioner, skyldes det bl. a. også den danske folkehøjskole. Folkehøjskolen, der dog først og fremmest lærer sine elever at høre, anbefaler også bøger brug. Jeg husker, at min gamle forstander Jens Lund, Vejstrup, sagde til os, at der i ethvert dansk hjem burde være mindst to bøger: en bibel og en god danmarkshistorie, og så tilføjede han: jeg er altid glad, når jeg kommer på besøg hos gamle elever og ser, at de har en god bogsamling, der virkelig bliver brugt. Og jeg tilføjer: det sidste er afgjort det vigtigste. Man kan også i vore dage komme i et hjem, hvor der såvist er mange bøger, men hvor man har et meget stærkt indtryk af, at de aldrig nogensinde bliver brugt.

Hvis man i dag drager sammenligning mellem folkehøjskolens og bibliotekernes udvikling, må man sikkert erkende, at det danske folk ikke i samme grad som tidligere er et hørende folk; det er i hvert fald tillige et læsende folk. Ligesom folkehøjskolen er en friskole, således hviler biblioteksvæsenet på et solidt, frit arbejde for at vække folkets læselyst, og det erkendes, såvidt jeg ved, fra alle sider, at det private initiativ